

**Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΤΟ ΓΗΔΑ ΤΟΥ
1953-1954**

Όταν διάβαζα το βιβλίο του Γ. Ιωάννου "Πολλαπλά κατάγματα", πληροφορήθηκα, με μεγάλη μου έκπληξη, ότι ο αγαπημένος μου λογοτέχνης είχε εργασθεί ως καθηγητής σε ιδιωτικό Γυμνάσιο του Γηδά. Συγκεκριμένα στη σελίδα 94 του παραπάνω βιβλίου του γράφει:

"Μιλούσαμε ... και για διάφορους τόπους της Μακεδονίας, ... το Γηδά, όπου είχα πρωτοδουλέψει εγώ".

Όμως συγκινήθηκα βαθύτατα, όταν, στο επόμενο βιβλίο του "Η πρωτεύουσα των προσφύγων", στη σελίδα 201 επ., στο κομμάτι με τον τίτλο "Μια μικρή επέτειος" διάβασα:

(σελ. 202) "... Μετά την απόλυση βρήκα δουλειά σ' ένα ιδιωτικό σχολείο στο (σελ. 203) Γηδά. Έτυχα ακριβώς πάνω στην εποχή, που κάτι φοβεροί δάσκαλοι άλλαζαν με ιερό ζήλο το όνομα του χωριού από Γηδά σε Αλεξάνδρεια. Ήταν όλοι τους από χωριά, οι δικοί τους ακόμα εκεί ζούσαν, μα αυτούς τους ενοχλούσαν πολύ τα γίδια. Δεν μπορούσαν ν' ακούν ή να λένε "Γηδά". Παίζοντας τάβλι ή χαρτιά στο καφενείο, διέκοπταν κάθε τόσο την παρτίδα, για να οραματιστούν τις συνέπειες της αλλαγής. Το παλιό Ρουμλούκι όπου τόσοι μακεδονομάχοι είχαν σαπίσει πολεμώντας στους βάλτους του, έπαιρνε τώρα ένα ευγενικό κοσμοπολίτικο χρώμα. Γρήγορα κατάλαβα με τι είχα να κάνω και διέκοψα κάθε επαφή. Χίλιες φορές καλύτερα μόνος. Νοίκιασα δωμάτιο μέσα σε μια πολυμελή οικογένεια. Ήταν ιδιαίτερα σκληροί άνθρωποι, αλλά αυτό δεν με ένοιαζε. Ούτε έναν καφέ δεν με κέρασαν τόσους μήνες. Το μεσημέρι μετά το εστιατόριο, έπαιρνα την εφημερίδα, λίγο τυρί και ψωμί και κλεινόμουν μέσα στο δωμάτιο μου μέχρι την άλλη μέρα. Είχα κουβαλήσει πολλά βιβλία - δανεικά, βέβαια - έγγραφα πράγματα δικά μου, κι ετοιμαζόμουν για το σχολείο με κάθε επιμέλεια. Ήμουν ευτυχισμένος όσο ποτέ. Επειδή το φως της ηλεκτρομηχανής τρεμούλιαζε, κι εκτός αυτού γκρίνιαζε η απαίσια νοικοκυρά μου πως καίω πολύ χρωσ, ενώ οι προηγούμενοι νοικάρηδες δεν έκαιγαν σχεδόν καθόλου, παρά μόνο όσο να γδυθούν και να πέσουν, αγόρασα μια μεγάλη γκαζόλαμπα και κατάργησα το πανάθλιο ηλεκτρικό. Τους νοικοκυραίους μου τους έβλεπα, μόνο όταν πήγαινα στο αποχωρητήριο ή στην κουζίνα για νερό και διέσχιζα την κοινή σάλα. Σύρριζα στο αποχωρητήριο ήταν μια θαυμάσια ροδιά, φορτωμένη λαμπρούς καρπούς. Την έτρεψε πλουσιοπάροχα το άφθονο λίπασμα. "Αυτή είναι η συνετή ροδιά", έλεγα, "κι όχι εκείνη η τρελή του Ελύτη". Φωτιά δεν έβαλα στο δωμάτιο μου κι όταν αργότερα, μετά τις πλημμύρες, έπιασε ο χειμώνας και στα τζάμια σχηματίστηκαν παγωμένα κλαδιά, που δεν έλεγαν να φύγουν, εγώ διάβαζα ως πολύ αργά κουκουλωμένος με το πάπλωμα κι ήμουν μες στη χαρά μου, ακούοντας τον αέρα να βουίζει βαθιά. Τα λαμπρά πρωινά, καθώς πήγαινα στο σχολείο πατώντας προσεχτικά με τις μπότες πάνω στο απαλό χιόνι και προσέχοντας να μην ξεφύγω από δρόμο και πατήσω πάνω στα χωράφια, όπου ήταν καθισμένα τα τσομπανόσκυλα, που παρατηρούσαν με σχολαστικότητα τις κινήσεις μου, έβλεπα τα παιδιά, τους μαθητές μου, να καταφτάνουν παρέες παρέες απτά γειτονικά χωριά με τις τσάντες στο ένα χέρι και χοντρά ζύλα στο άλλο. Τα ζύλα τα είχαν για να μην τους επιτεθούν στο δρόμο λύκοι. Τα (σελ. 204) παιδιά ήταν πάντα γελαστά, με κατακόκκινα μάγουλα και κάτασπρα δόντια. Με περικύκλωναν και βαδίζαμε όλοι μαζί προς το σχολείο, αναστατώνοντας το χιόνι. Ήμουν πολύ νεαρός, μόνο απτή γραβάτα ξεχώριζα απ τους πιο μεγάλους, και το'χα καημό. "Αυτό δεν είναι δουλειά, είναι πανηγύρι", συλλογιζόμουν. "Μέσα σ' αυτό το θαύμα θα ζήσω, θεέ μου;", έλεγα. Καθώς ανέβαινα

στην έδρα, που ήταν ψηλή σαν καμήλα, έριχνα μια ματιά απτά παράθυρα στην πίσω μεριά του κτιρίου. Αγριόχηνες, αγριόπαπιες και μυριάδες μαυροπούλια προσγειώνονταν ή σηκώνονταν στην περιοχή του Βάλτου. Πού και πού ακούγονταν τα τουφέκια των κυνηγών.

Τότε άρχισα να σιγογράφω τα ποιήματα που δημοσίευσα τελικά στα "Ηλιοτρόπια". Όταν κατέβαινα στη Σαλονίκη, τα διάβαζα σ' ένα φίλο μου δικηγόρο, ευαίσθητο παιδί, αλλά ανίδεο από ποίηση. Αυτός μου έκαμνε θαυμάσιες παρατηρήσεις και προπάντων με παρότρυνε θερμά να γράφω κοινωνικού περιεχομένου λογοτεχνία. ...

(σελ. 205) ... Φεύγοντας από κει ήθελα να μην πηγαίνω σπίτι, αλλά να παίρνω το λεωφορείο και να τραβάω κατευθείαν για το χωριό. Η περιοχή αυτή διέσωζε ακόμα κάτι απ τις διηγήσεις και την ατμόσφαιρα τον γραφείου, ένιωθες πως τα περασμένα δεν είναι και πολύ μακριά. "Αυτά να τα γράψεις οπωσδήποτε", μου έλεγε κάθε φορά ο φίλος. Αλλά εγώ δεν τον πήγαινα τίποτε παρόμοιο στην επόμενη επίσκεψη, με αποτέλεσμα ν' ακούω πολλά και διάφορα για τους εξομολογητικούς λυρισμούς μου. Όταν μαζεύτηκαν μερικά ποιήματα που φαίνονταν και στους δύο μας καλά, ο φίλος άρχισε να με πιέζει να τα τυπώσω. Εγώ δίσταζα, δεν μπορούσα να εννοήσω βιβλίο, αποτελούμενο από έντεκα λιγόστιχα ποιήματα. Ύστερα δεν ήξερα τι ενέργειες χρειάζονται για να πραγματοποιηθεί το τύπωμα ενός βιβλίου. ...

... Πάνω σ' αυτά, αυτοκτόνησε ένα κορίτσι από κείνες τις νυφούλες, που έρχονταν το πρωί με τα ζύλα στα χέρια για να φοβίζουν τους λύκους. Έπεσε στις γραμμές και το τραίνο της Φλώρινας την κατακομμάτιασε. Τρέξαμε στο σταθμό, αλλά την είχαν πάρει. Ήταν, δίχως άλλο, μια ερωτική τρέλα. Τώρα όποτε διαβάζω το δημοτικό τραγούδι "κόκκινο αχείλι φίλησα κι έβαψε το δικό μου", αυτά τα αίματα θυμάμαι. Ευτυχώς δεν ζαναχιόνισε, πήρε όμως να βρέχει ασταμάτητα. Πλημμύρισαν τα ποτάμια. Φούσκωσε ο Αζιός, καλύπτοντας περιοχές ολόκληρες. Ένα απόγευμα, που θέλησα να κατέβω, μας γύρισαν πίσω. Το λεωφορείο δεν μπορούσε να περάσει την παλιά γέφυρα, (σελ. 206) Η καινούργια έμενε κλειστή, μια και δεν είχαν γίνει ακόμα τα εγκαίνια της. Δεν ήμουν και τόσο καλά. Το διάβασμα δεν με παρηγορούσε, τη νύχτα δάγκωνα τα μαξιλάρια από το κακό μου. Μ' ενοχλούσε και η ηλεκτρομηχανή, που επί τούς μήνες δεν την είχα προσέξει. Παίρνοντας συχνά το τελευταίο λεωφορείο, κατέβαινα στη Σαλονίκη, όπου διανυκτέρευα σε διάφορα ξενοδοχεία με ηχηρά ονόματα και πολλούς κοριούς.

... Το πρωί, όταν γύριζα στο (σελ. 207) χωριό, ο γιος της νοικοκυράς με κοιτούσε με αδιόρατο χαμόγελο. Ποιος ξέρει τι έβαζε με το νου του ο άθλιος...

Αφού έσκισα κι έκαψα πολλά χαρτιά, πήρα ένα απόγευμα το λεωφορείο και με έντεκα ποιηματάκια στο χέρι παρουσιάστηκα στο τυπογραφείο του Νικολαΐδη, που φημιζόταν για τις καλές εκδόσεις του, όσο και για την αυστηρότητα του ιδιοκτήτη του. ...

... Την άλλη εβδομάδα δανείστηκα εξακόσιες πενήντα δραχμές από έναν οικονομό συνάδερφο και κατεβαίνοντας παρέλαβα τα τριακόσια πενήντα αντίτυπα, που αποτελούσαν ένα δέμα όχι ιδιαίτερα βαρύ. Δεν τα πήγα σπίτι, φοβήθηκα πως θα μου κάμνανε σκηνές για τα λεφτά, που κατά τη γνώμη τους τα είχα πετάξει. Πήγα πάλι σ' ένα λαϊκό ξενοδοχείο, κι αφού διπλοκλειδώθηκα, άνοιξα το δέμα. Ήταν ένα βιβλιαράκι πραγματικά σεμνό. Τώρα, σαν να μην έφταναν όλα, έπρεπε να το μοιράσω. Μ' έπιασε στεναχώρια και προτίμησα να βγω αμέσως έξω στο παρκάκι. ..."

Επίσης στο διήγημα του "Εις εαυτόν", στη σελίδα 208 επ. του ίδιου βιβλίου, επαναλαμβάνει:

(σελ. 211) "... Υπηρετούσες τότε ως φιλόλογος στο Γιδά - σημερινή

Αλεξάνδρεια - σε ένα ιδιωτικό σχολείο. Από το στρατό απολύθηκε το καλοκαίρι τον '53. Εκεί, σ' αυτό το Γιδά, σε συνθήκες διαμονής ιδιαίτερα σκληρές και που τις περιγράφεις, δύστυχε, στη "Μικρή επέτειο", έγραψες ή ξαναέγραψες αρκετά ποιήματα από τα οποία τελικά διάλεξες μερικά και συγκράτησες τα "Ηλιοτρόπια". Η αδεξιότητα σου σχετικά με την εκτύπωση και το μοίρασμα του βιβλίου είναι δύσκολο να περιγράψει. ...

(σελ. 214) ... Από το 1955 δεν ήσουν πια στο Γιδά. Είχες γίνει βοηθός στην έδρα της αρχαίας ιστορίας στο πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. (σελ. 215)...''

Αυτά γράφει για τη ζωή του στο Γιδά του 1953-54 ο Γιώργος Ιωάννου, στα προαναφερθέντα πεζογραφήματα του. Βέβαια με συγκλόνισε το γεγονός, ότι ο τόπος μας φιλοξένησε έναν τόσο σημαντικό λογοτέχνη στα πρώτα του συγγραφικά βήματα, αν και με πίκρανε με τους καυστικούς χαρακτηρισμούς του για τους τότε Γηδιώτες. Αμέσως θέλησα να βρω τα ποιήματα του με τον τίτλο "Ηλιοτρόπια", για να δω κατά πόσον αυτός ο τόπος επηρέασε ή αποτέλεσε κάποια σπίθα έμπνευσης γι' αυτόν. Δυστυχώς τα ηλιοτρόπια δεν μπόρεσα να τα βρω, στο εμπόριο. Αρχίζοντας όμως την έρευνα μου με παλαιούς απόφοιτους του Γυμνασίου του Ψυχούλα, μίλησα πρώτα με τον Αριστείδη Μοσχόπουλο του Γρηγορίου, ο οποίος μάλιστα είχε ένα δυσεύρετο αντίτυπο των "Ηλιοτρόπιων" του καθηγητή του, με την ιδιόγραφη αφιέρωση "Στον Αριστείδη Μοσχόπουλο, Γιώργος Ιωάννου, 31-3-54". Η χαρά μου δεν περιγράφονταν, διότι ο παραπάνω κάτοχος των "Ηλιοτρόπιων" μου επέτρεψε να βγάλω φωτοαντίγραφα του βιβλίου, και, όπως διαπίστωσα αργότερα, προς τιμήν του βέβαια, παρόμοια φωτοαντίγραφα έδωσε και στην Δημοτική Βιβλιοθήκη Αλεξανδρείας.

Έχοντας λοιπόν και τα "Ηλιοτρόπια" στα χέρια μου, προσπάθησα να δω, αν σ' αυτά διαφαίνονται κάποια βιώματα από τη ζωή του στο Γιδά. Έτσι στο πρώτο ποίημα "Απαγορεύεται το πτύειν", μιλάει για τη μοναξιά των μετακινήσεων του ανάμεσα στον Γιδά και τη Θεσσαλονίκη με το τραίνο:

*"Αναχωρεί το τραίνο των επτά
και στο βαγόσι πάλι,
απαγορεύεται το πτύειν
το πιο σπουδαίο πράγματι
σχόλιο των τοπίων."*

Στο πέμπτο ποίημα γράφει "... διάβασμα μέχρι αργά ...", συνήθεια που είχε κατά την διάρκεια της διαμονής του στο Γιδά.

Αυτές λοιπόν είναι οι εντυπώσεις, που έχει γράψει ο Γιώργος Ιωάννου, για τον Γιδά του 1953 και την Αλεξάνδρεια του 1954. Σε μένα έμπαινε τότε το προσωπικό καθήκον, να αποκαλύψω όσο γινόταν περισσότερα από τα άγνωστα περιστατικά και γεγονότα της σύντομης διαμονής του στον τόπο μας. Σ' αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι ο Γ. Ιωάννου μιλάει με μελανά χρώματα για τους τότε συγχωριανούς ή συμπολίτες μας, οπότε θεώρησα ότι είχα χρέος να αναζητήσω και την άποψη της άλλης πλευράς, να δω δηλαδή τι λένε ή τι θυμούνται οι Γηδιώτες για τον Ιωάννου, καθώς και για τα ίδια γεγονότα, στα οποία αναφέρεται κι αυτός.

Συνέχισα λοιπόν την έρευνα μου με κάποιους πρώην μαθητές του. Έτσι ο δικηγόρος Κ. Μπιζάκης μου διηγήθηκε, ότι η πρώτη ποινή αποβολής που επιβλήθηκε σε μαθητή του Γιδά, ήταν για ένα περιστατικό χειροδικίας του Η. Στ. με τον Γ. Ιωάννου, γεγονός που μου δημιούργησε κάποιες απορίες, αλλά μου αύξησε το ενδιαφέρον μου για την έρευνα αυτή.

Δυστυχώς, λόγω των επαγγελματικών ενασχολήσεων μου, η

έρευνα μου ατόνησε στη συνέχεια. Όμως είχα πάντοτε κατά νου, πως θάταν καλή ιδέα να γινόταν μια εκδήλωση προς τιμήν του, ώστε να βοηθήσουμε να αποκαλυφθούν και να συγκεντρωθούν άγνωστα περιστατικά της ζωής του στο Γηδά. Χάρηκα μάλιστα, όταν είδα προ ετών να δημοσιεύεται στον τοπικό Τύπο άρθρο του δάσκαλου Δημήτριου Ντελιόπουλου, με παρουσίαση των προαναφερθέντων αποσπασμάτων από τα διηγήματα του Ιωάννου, που μιλούσε για τον Γηδά. Την ιδέα μου αυτή τη μετέφερα το προηγούμενο έτος στην υπάλληλο του Δήμου Αλεξάνδρειας Βέτα Ποράβου, η οποία την αξιοποίησε πλήρως και με τη δική της προτροπή ξεκίνησε η προσπάθεια για την σημερινή εκδήλωση. Επίσης συνέστησα από την αρχή να συμμετάσχει και ο Σύλλογος Αποφοίτων Γυμνασίου Ψυχούλα, ο οποίος επίσης ανταποκρίθηκε πρόθυμα και ήδη ο εκπρόσωπος τους, συνάδελφος Στέφανος Κατρανίτσας, θα σας μιλήσει στη συνέχεια για την εμπειρία τους από τον Γ. Ιωάννου ως φιλόλογο καθηγητή.

Προσωπικά ανέλαβα να διερευνήσω τα γεγονότα της διαμονής του στον Γηδά κι έτσι πρώτο μου μέλημα ήταν να μάθω, πού έμενε ο Γ. Ιωάννου. Εύκολα πληροφορήθηκα, ότι νοίκιαζε στο σπίτι του Δημήτριου Φυσέκα. Είναι το διώροφο σπίτι στην βορεινή πλευρά της πλατείας της παλιάς αγοράς με τα δένδρα γύρω του. Επισκέφθηκα λοιπόν τον συμπολίτη μας Θωμά Δ. Φυσέκα, ο οποίος είναι ο μεγάλος γιος της τότε πενταμελούς οικογένειας, στο σπίτι της οποίας έμενε με νοίκι ο Γ. Ιωάννου. Ομολογώ δε ότι, επειδή ο Ιωάννου έχει προβεί σε άσχημους χαρακτηρισμούς γι' αυτήν την οικογένεια, αρχίσαμε την κουβέντα, χωρίς να τον ενημερώσω, για το τι

- ακριβώς έχει γράψει γι' αυτούς ο Ιωάννου. Πράγματι, στις 9-2-1993, τα πρώτα λόγια του κ. Θ. Φυσέκα ήταν τα ακόλουθα:

"Τον θυμάμαι σαν ένα πολύ νέο και καλό παιδί Ήταν πολύ μελετηρός. Δεν έβγαινε σχεδόν καθόλου από το σπίτι. Σαν γύριζε από το Γυμνάσιο του Ψυχούλα, κλειδωνόταν στο δωμάτιο του και διάβαζε συνέχεια. Μια φορά, όταν μπήκα στο δωμάτιο του, τον βρήκα να κάθεται σ' ένα τραπέζι γεμάτο βιβλία και τον ρώτησα, γιατί διαβάζει τόσο πολύ, κι αυτός απάντησε "Για να ανέβω λίγο πιο ψηλά". Μέσα στο δωμάτιο του υπήρχε ένα τραπέζι, μία καρέκλα, μία ζυλόσομπα, το κρεβάτι, μία κρεμάστρα και πολλά βιβλία, πάνω στο τραπέζι ή κάτω στο πάτωμα. Ήταν κλειστός άνθρωπος, δεν έκανε καθόλου παρέες, ούτε έβγαινε έξω. Είχε πολύ καλή φιλία με την μητέρα μου Ολυμπία, και μόνο σ' εκείνη ανοιγόταν και μιλούσε λίγο, όταν του πήγαινε καφέ ή αυγά βραστά. Πάντως δεν ήταν άτομο να χάσει ώρα για να μιλήσει. Το δωμάτιο του ήταν στον πρώτο όροφο, το μεσαίο ανατολικά και έξω από το παράθυρο του υπήρχαν από τότε δένδρα, οι ακακίες που σώζονται και σήμερα. Αυτός ήταν συνεχώς κλεισμένος και τον βλέπαμε, όταν περνούσε από την κεντρική σάλα για να πάει στο αποχωρητήριο ή την κουζίνα που ήταν στη βορεινή πλευρά του σπιτιού".

Βέβαια, όταν του διάβασα τα παραπάνω αποσπάσματα από το βιβλίο του Ιωάννου ο συνομιλητής μου, πραγματικά στεναχωρήθηκε πολύ και αυτό που απάντησε ήταν:

"Ο πατέρας μου μπορεί να ήταν λίγο αυστηρός, όπως ήταν και οι περισσότεροι πατεράδες εκείνης της εποχής, αλλά η μητέρα μου ήταν ο πιο συμπονετικός άνθρωπος σ' όλο το χωριό. Μάλιστα τη θυμάμαι να ανησυχεί πολλές φορές, όταν ο Ιωάννου ήταν συνεχώς κλεισμένος στο δωμάτιο του και δεν έβγαινε καθόλου. Αν δεν χτυπούσε η μάνα μου την πόρτα τουωματίου του, ο Ιωάννου δεν έδινε κανένα σημείο ζωής. Γι αυτό και η μητέρα μου, τότε με κανέναν καφέ, τότε με κάποια κεράσματα, εύρισκε δικαιολογία να κτυπήσει την πόρτα του και να

ανοίξει για να δει αν ήταν καλά. Εξ άλλου τον Ιωάννου, όταν αυτός είχε κάνει αιμόπτυση, η μητέρα μου τον έσωσε. Πρώτα αυτήν τον περιποιήθηκε και μετά πήγε σε γιατρό. Επίσης από το σπίτι μας εκτός από τον Ιωάννου και πριν και μετά από αυτόν πέρασαν και έμειναν πολλοί καθηγητές και δημόσιοι υπάλληλοι εκείνης της εποχής, όπως οι Κρόκος, Αντωνίου, Καπλάνης, Πίπου, Παλάσκας και όλοι τους έμειναν κατευχαριστημένοι από την φιλοξενία μας, σε τέτοιο βαθμό, ώστε μέχρι και σήμερα να διατηρούμε συχνή επικοινωνία και να έχουμε αναπτύξει στενές οικογενειακές σχέσεις. Αντίθετα από αυτούς, ο Ιωάννου δεν έδινε περιθώρια για να πούμε κάποια κουβέντα παραπάνω, ήταν συνεχώς κλεισμένος στον εαυτό του και στο δωμάτιο του. Επίσης η ροδιά που αναφέρει δεν υπήρξε ποτέ. Δεν είχαμε ροδιά στο σπίτι μας. Ίσως μερικά πράγματα να τα έγραψε από την φαντασία του."

Αυτά μου είπε ο κ. Θωμάς Φυσέκας και προσωπικά, έτσι όπως τον άκουσα να μου μιλάει, δεν έχω καμία αμφιβολία ότι ο Γ. Ιωάννου μάλλον αδικεί την οικογένεια αυτή, με τους χαρακτηρισμούς, που έχει γράψει σε βάρος της.

Το άλλο σημείο της έρευνας μου περιστράφηκε στο θέμα που μνημονεύει ο Ιωάννου για τη μετονομασία του Γιδά σε Αλεξάνδρεια, το 1953. Για το θέμα αυτό απευθύνθηκα στον τότε πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου της πόλης μας κ. Ανδρέα Δ. Κυρόπουλο, ο οποίος στις 10-2-1993 μου είπε τα εξής:

"Η μετονομασία του Γιδά σε Αλεξάνδρεια έγινε επί της δημαρχίας του Ιωάννου Πετρίδη, ο οποίος περιεστοιχίζετο από ένα συμβούλιο νέων αγροτόπαιδων τον τότε χωριού, που είχαν εκλεγεί για την τετραετία 1951 - 1954. Η ιδέα της αλλαγής του ονόματος τον χωριού από Γιδά σε Αλεξάνδρεια δεν ήταν τον τοπικού συμβουλίου, ούτε δίκη μου ως προέδρου τον δημοτικού συμβουλίου, αλλά τον τότε Νομάρχη Ημαθίας Κωνσταντίνου Τσούπτη, ο οποίος κατήγετο από την Φλώρινα και ήταν μέλος της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών. Αυτός ο άνθρωπος αγαπούσε πολύ τον Γιδά και οραματιζόταν, ότι ο Γιδάς θα εξελισσόταν σε μία αγροτοβιομηχανική πόλη, διότι ο τόπος μας συγκέντρωνε πολλές προϋποθέσεις γι' αυτό. Ήταν κόμβος συγκοινωνιών, ήταν στο κέντρο ενός παραγωγικότατου κάμπου και παρείχε ασφάλεια, διότι ήταν νωπές τότε οι μνήμες τον εμφύλιου πολέμου. Αισιοδοξούσε δε ότι στον Γιδά θα επενδύονταν πολλά κεφάλαια για τη δημιουργία βιομηχανιών. Αυτός λοιπόν, ο Κ. Τσούπτης, υποστήριξε, ότι η ονομασία Γιδάς έπρεπε να αλλάξει, όχι γιατί ήταν κακόηχο, αλλά γιατί δεν εύρισκαν την ιστορική του προέλευση. Ήρθε λοιπόν κάποτε ο Νομάρχης στον Δήμο και είπε ότι ήταν πρόταση της Ε. Μ. Σ. να μετονομασθεί ο Γιδάς σε Αλεξάνδρεια. Τότε, σαν Μακεδόνες που ήμασταν και πάντα το είχαμε καμάρι μας και καύχημα μας ότι καταγόμαστε από τον Μεγαλέξανδρο, ξεσηκωθήκαμε και ασπαστήκαμε την πρόταση τον αμέσως.

Όμως άρχισαν αμέσως να προκύπτουν για συζήτηση κι άλλες νέες προτάσεις για το νέο όνομα τον Γιδά. Ο τότε διευθυντής του δημόσιου ταμείου, που λεγόταν Ρήγας και κατήγετο από την Αιτωλοακαρνανία, πρότεινε να πάρει ο Γιδάς όνομα Άγιος Κοσμάς, επειδή πληροφορήθηκε ότι κι από 'δω είχε περάσει ο Κοσμάς ο Αιτωλός. Ο Δημήτριος Βετσόπουλος, ο μετέπειτα δήμαρχος, πρότεινε να ονομασθεί το χωριό Πτολεμαίδα, από το όνομα του Πτολεμαίου, αλλά είχαν ήδη μετονομασθεί έτσι τα παλιά Καϊλάρια. Όλα αυτό συζητιόταν πράγματι στα καφενεία τον Γιδά, με αρκετή φόρτιση. Τότε ο Νομάρχης έκανε παρέμβαση και δήλωσε ότι, αν δεν ονομαζόταν ο Γιδάς σε Αλεξάνδρεια, ήταν έτοιμα τα Κουφάλια να πάρουν αυτά το όνομα Αλεξάνδρεια. Όμως το δημοτικό συμβούλιο είχε πάρει ήδη την απόφαση, να συνταχθεί με την πρόταση του Νομάρχη, δηλαδή με την πρόταση της Εταιρίας

Μακεδονικών Σπουδών και έτσι στις 2 Απριλίου του 1952 ο Γιδάς μετονομάστηκε σε Αλεξάνδρεια. Πήρε δηλαδή το όνομα του Μεγαλέξανδρου. Μετά άρχισαν οι κριτικές εναντίον αυτής της απόφασης του δημοτικού συμβουλίου. Ο κτηνίατρος Μακρίδης με επέπληξε, ως πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, επειδή πίστευε ότι δήθεν ο Γιδάς έγινε Αλεξάνδρεια όχι προς τιμή του Μεγαλέξανδρου, αλλά για να τιμηθεί ο ... Αλέξανδρος Παπάγος. Οι κριτικές συνεχίζονταν τουλάχιστον επί δύο χρόνια μετά, μέσω της εφημερίδας της Βέροιας "ΘΑΡΡΑΛΕΟΣ", αλλά σιγά - σιγά ηρέμησαν τα πράγματα και έγινε αποδεκτό το νέο όνομα".

Πάντως ο κ. Ανδρέας Κυρόπουλος ήταν κατηγορηματικός, ότι ο λόγος για τον οποίο έγινε τότε η μετονομασία, ήταν λόγω της περηφάνιας, που αισθάνονταν οι κάτοικοι του Γηδά να φέρει πλέον το χωριό τους το όνομα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επίσης από την Δημαρχία με πληροφόρησαν, ότι η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο 1953 στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, οπότε, όταν ο Γ. Ιωάννου ήρθε τον Σεπτέμβριο του 1953 στον Γηδά, αυτός έζησε τον απόηχο της ήδη από τον Απρίλιο του 1952 ειλημμένης απόφασης και δεν άλλαζαν επί των ημερών του το όνομα του χωριού, όπως γράφει στο βιβλίο του.

Επίσης ο κ. Α. Κυρόπουλος, σχετικά με το θέμα των προβλημάτων του ηλεκτροφωτισμού του τότε χωριού, μου είπε τα ακόλουθα:

"Από τους Γερμανούς κληρονομήσαμε μία μικρή ηλεκτρογεννήτρια, η οποία δεν επαρκούσε για να καλύψει τις ανάγκες και πράγματι δημιουργούνταν προβλήματα στην επάρκεια και σταθερή ένταση του φωτός. Έτσι εκείνο το δημοτικό συμβούλιο της Αλεξάνδρειας αποφάσισε να επεκτείνει το δίκτυο του ηλεκτροφωτισμού και να αλλάξει την παλιά μηχανή με καινούργια. Τότε ο Παπαδάκης, που ήταν βουλευτής της κυβερνήσεως τον Βενιζέλου, υποσχέθηκε ότι θα εξασφάλιζε για τον Γιδά δάνειο από το ταχυδρομικό ταμειστήριο 250.000 δρχ. Άλλες 250.000 δρχ. έπρεπε να συμπληρώσουμε από τα έσοδα του Δήμου, και μ' αυτά τα 500.000 δρχ. έγινε πλήρης και ικανοποιητικός ο ηλεκτροφωτισμός της τότε Αλεξάνδρειας. Για να ληφθεί όμως η απόφαση εκείνη χρειάστηκαν πέντε συνεδριάσεις, διότι, για κομματική αντιπαράθεση, υπήρχαν σύμβουλοι που αντετίθεντο στη λήψη απόφασης για τον δανεισμό των 250.000 δρχ. για τον ηλεκτροφωτισμό. Τελικά πάρθηκε η σχετική απόφαση, κατεβήκαμε οι σύμβουλοι και μέλη της δημορχιακής επιτροπής, Κωνσταντίνος Μανωλόπουλος στέφανος Γιαννόπουλος και εγώ στην Αθήνα, αγοράσαμε τα υλικά, αγοράσαμε μία γεννήτρια των 90 κιλοβάτ, δηλαδή μεγάλη για εκείνη την εποχή, αναθέσαμε την σχετική εργολαβία και έτσι η Αλεξάνδρεια απέκτησε ικανοποιητικό ηλεκτροφωτισμό. Ακολούθως ο δήμαρχος Ι. Πετρίδης διά της προσχωρήσεως τον στο κόμμα του Συναγερμού επέτυχε την εξασφάλιση 1.200.000 δρχ. για περαιτέρω επέκταση του ηλεκτροφωτισμού σε κάθε σημείο της Αλεξάνδρειας και των γύρω χωριών. Έτσι, όταν σχεδόν όλη η Ελλάδα ήταν στο σκοτάδι ακόμη, ο Δήμος Αλεξάνδρειας και οι συνοικισμοί του ήταν ηλεκτροφωτισμένοι, χάρις σ' αυτήν την πολιτική θυσία του δημάρχου, την οποία πλήρωσε όμως με την αποτυχία τον στις επόμενες δημοτικές εκλογές".

Αυτή ήταν λοιπόν η άποψη της άλλης πλευράς, έναντι αυτών που έγραψε ο Γιώργος Ιωάννου. Όλες αυτές οι λεπτομέρειες, που προαναφέρθηκαν, δεν πρέπει να μας οδηγήσουν σε κανενός είδους αντιδικία με τη μνήμη του αξιόλογου συγγραφέα, περί του εάν είχε αυτός δίκιο, γι' αυτά που έγραψε για τον τόπο μας ή αν αδίκησε σε κάποιες αναφορές του τον τόπο μας. Ίσως το προτελευταίο ποίημα του στα "Ηλιοτρόπια", μας βοηθήσει να καταλάβουμε, γιατί μίλησε κάπως

πικρόχολα για τον τόπο μας.

Γράφει λοιπόν:

*"Νιώθω σα σπόρος αγκαθιού
με γαντζωμένο το κεντρί
στην αγκαθένια την καρδιά μου".*

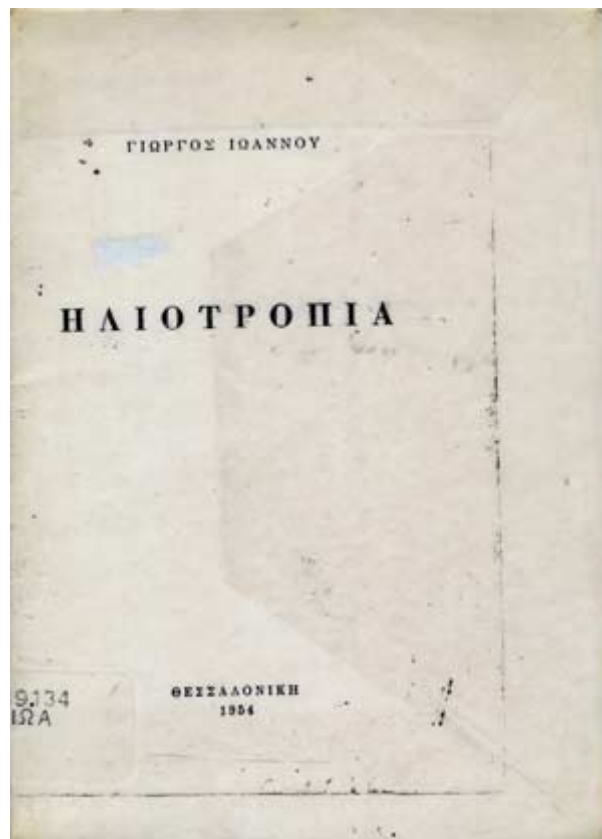
Προσωπικά ανέφερα όλα τα παραπάνω περισσότερο για έναν άλλο λόγο: Από όλες αυτές τις λεπτομέρειες της εδώ διαμονής του, προκύπτει κατά την γνώμη μου, ότι ο Γηδάς, το λασποχώρι εκείνης της εποχής, ακόμη και με όλα τα αρνητικά του, αν θέλετε, όχι μόνο δεν αποτέλεσε εμπόδιο για έναν άνθρωπο, που ήθελε να ασχοληθεί με το συγγραφικό του έργο, αλλά σε κάποιον μεγάλο ή μικρό βαθμό αποτέλεσε και πηγή έμπνευσης για τον Γ. Ιωάννου και χώρος για πνευματική δημιουργία. Γι' αυτό, ας μην επαναπαυόμαστε κι ας μην επαναλαμβάνουμε "κουραστικά, ότι ο τόπος μας δεν ενδείκνυται ως ο καταλληλότερος για πνευματική εργασία, ή ότι δεν έχουμε παράδοση στην πνευματική παραγωγή. Ο Ιωάννου από 'δώ ξεκίνησε. Μπορούμε κι άλλοι να ξεκινήσουμε από τον ίδιο τόπο, ώστε να αποκτήσει και η πόλη μας μία ευπρόσωπη εκπροσώπηση στο χώρο της πνευματικής συγγραφικής δημιουργίας.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή, που μου αφιερώσατε, και σας θυμίζω ξανά ότι Ο ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΗΔΑ ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΙ.-

Αλεξάνδρεια, 18-2-1993

(Διάλεξη σε εκδήλωση που οργάνωσε η Δημοτική Βιβλιοθήκη του Δήμου Αλεξάνδρειας και ο Σύλλογος Αποφοίτων Γυμνασίου Γ. Ψυχούλα στις 22-2-1993. Τα αποσπάσματα των βιβλίων του Γ. Ιωάννου διάβασαν εναλλάξ η μαθήτρια Σεβαστή Ν. Γκαβαρδίνια και ο μαθητής Ιωάννης Θ. Αραμπατζής, 14 ετών τότε. Εφημερίδα "Ο ΠΟΛΙΤΗΣ", αρ. φύλλων 68/26-2-1993, 69/5-3-1993, 70/12-3-1993

Ρουμλουκιώτικα Σημειώματα 1989 – 1995, τόμος 2^{ος}, Θεσσαλονίκη 1996, Γιάννης Δ. Μοσχόπουλος, σελ. 111 – 124

Συν. Γραμμάτ. Κοσμάτου
Γραμμάτ. Γαλάττων 5.1.58

Δημοτική Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειας